

Lärarhandledning

Tordyveln flyger i skymningen

Maria Gripe

Ämne:

Svenska och svenska som andraspråk

Årskurs:

4-6

Antal lektioner:

1-10

Om handledningarna:

Till boken *Tordyveln flyger i skymningen* finns förutom denna lärarhandledning en **elevhandledning**. Elevhandledningen kan eleverna arbeta med på egen hand eller tillsammans med andra. Vill man kan också hela eller delar av elevhandledningen vara grund för ett gemensamt klassarbete med boken.

I denna lärarhandledning presenteras boken. Därefter ges förslag på hur *Tordyveln flyger i skymningen* kan introduceras och en plan för gemensam läsning samt en avslutande skrivuppgift.

Handledningarna är gjorda av Jenny Edvardsson, www.jennyedvardsson.se.

Centralt innehåll

Svenska 4-6

- ▶ Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna.
- ▶ Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.
- ▶ Berättande texter och poetiska texter för barn och unga från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Texter i form av skönlitteratur, lyrik, dramatik, sagor och myter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor.
- ▶ Berättande texters budskap, språkliga drag och typiska uppbyggnad med parallellhandling och tillbakablickar, miljö- och personbeskrivningar samt dialoger.
- ▶ Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor och stödord.

Svenska som andraspråk 4-6

- ▶ Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna.
- ▶ Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.
- ▶ Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor och stödord.
- ▶ Ord och begrepp i skolans ämnen och i vardagspråk. Synonymer och motsatsord.
- ▶ Berättande texter och poetiska texter för barn och unga. Texter i form av skönlitteratur, lyrik, dramatik, sagor och myter. Texter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor.
- ▶ Berättande texters budskap, språkliga drag och typiska uppbyggnad med parallellhandling och tillbakablickar, miljö- och personbeskrivningar samt deras ord och begrepp.

Boken

Tordyveln flyger i skymningen var från början en sommarlovsföljetong för radion. Den gavs senare ut som roman. Boken handlar om de tre barnen Jonas, David och Annika som en sommar är med om mystiska saker i den småländska byn Ringaryd.

Författaren

Maria Gripe var författare och skrev många barn- och ungdomsböcker. *Tordyveln flyger i skymningen* är en av hennes mest lästa böcker.

Inför läsningen

För att förbereda eleverna på läsningen kan du som pedagog få eleverna att bekanta sig med boken och dess innehåll.

1. Diskutera orden som titeln består av, **tordyvel** och **skymning**. Vad betyder dessa ord?
2. Undersök omslaget. Hur stämmer det överens med de ord som ingår i titeln?
3. Vad tror eleverna att boken kommer att handla om? Låt dem individuellt skriva ner sina tankar om handlingen. Lyft deras tankar i helklass.
4. Presentera karaktärerna (se listan i slutet av boken).
5. Läs därefter det första kapitlet högt.

Under läsningen

Gemensam läsning, Text & Tanke-logg samt textsamtal

Då *Tordyveln flyger i skymningen* är mystisk och innehåller en del svåra ord kan det vara bra att arbeta med gemensam läsning. Låt eleverna läsa boken i etapper. Stanna upp vid varje etapp och låt elevernas tankar från läsningen vara en grund för textsamtal i smågrupper eller helklass.

Under läsningen kan eleverna skriva ner sina egna reflektioner i en **Text & Tanke-logg**. I en Text & Tanke-logg skriver eleven in citat från texten i en kolumn (**Text**) och sina tankar kring texten i kolumnen bredvid (**Tanke**). Behöver eleverna hjälp med att komma igång kan man säga att citaten kan handla om:

- ▶ sådant som de håller med om (eller inte håller med om)
- ▶ att de hittat något som du gillar eller ogillar
- ▶ något de inte förstår
- ▶ något som de blir nyfikna på och vill veta mer om
- ▶ något som de känner igen sig själva i
- ▶ tankar och minnen
- ▶ sådant som de tycker är roligt, hemskt, sorgligt, vackert, spännande, tråkigt...

Text	Tanke

Efter läsningen

Skriv en fortsättning

Tordyveln flyger i skymningen kan sägas ha ett öppet slut. Det gör att boken därför passar bra att skriva kring. Låt eleverna skriva ett fortsättningskapitel. Vad händer med David, Annika och Jonas? Vad händer med huset? Och vad händer med den blå blomman?

Elevhandledning

Tordyveln flyger i skymningen

Maria Gripe

Boken

Tordyveln flyger i skymningen handlar om de tre barnen Jonas, David och Annika som en sommar är med om mystiska saker i den småländska byn Ringaryd.

Författaren

Maria Gripe var författare och skrev många barn- och ungdomsböcker. *Tordyveln flyger i skymningen* är en av hennes mest lästa böcker.

Textfrågor

Till denna bok finns det frågor till bokens alla kapitel. Läs igenom frågorna som tillhör kapitlet innan du börjar läsa det. Vissa svar kommer du hitta direkt i texten. Andra svar hittar du mellan raderna. Du måste alltså dra egna slutsatser utifrån det du läst. Det finns också en del frågor där du ska skriva vad du själv tycker.

Var börjar en berättelse? (sida 6–9)

1. Vilka personer får du möta i detta kapitel?
2. Vad är en bandspelare?

Sanndrömmen (sida 10–22)

1. Vad är en sanndröm?
2. I kapitlet finns en del ord som du ska få undersöka:
 - a. Vad är salmiak?
 - b. Vad är en syrsa för något?
 - c. Vad betyder ordet besk?
 - d. Hur ser en tårpil ut?
 - e. Hur ser en jasminbuske ut?
 - f. Vad betyder ordet pensionat?
3. Vad är det David har drömt?
4. Vad tror du finns i paketet?
5. Vem är den okända mannen? Tror du att det är samma gubbe som rodde över ån tidigare på kvällen?

Melodin (sida 23–27)

1. Hur kan David veta hur pappans melodi ska gå?
2. Det står "dra ur telefonen" på sidan 27. Vad innebär det?

Sommarjobbet (sida 28–29)

1. Vem är det som erbjuder sommarjobb?
2. Vad kommer sommarjobbet att innebära?

Selander ska gården (sida 30–36)

1. Vad får du veta om Selanderska gården?

Viskningen (sida 37–39)

1. Vem är det som viskar? Och vad säger personen som viskar?

Blommorna (sida 40–49)

1. David upplever att blomman från drömmen är konstig. På vilket sätt?
2. Vad är ett golvur för något?
3. Hur kan golvuret börja gå? Enligt fru Göransson har det inte fungerat på flera år.
4. Vad är Selandrian?
5. Hur hittar David, Annika och Jonas nyckeln? Vart leder den?

Sommarrummet (sida 50–58)

1. På sidan 52 står ordet fållbänk. Vad är det för något?
2. Barnen hittar "ett träskrin med beslag av mässing" (sida 54). Vad är ett skrin och beslag för något och hur ser mässing ut?
3. Hade du vågat öppna ett gammalt skrin som inte är ditt eget?

Skrinet med breven (sida 59–65)

1. I skrinet finns en massa brev. Emelie har skrivit dem. Vad tror du att hon har varit med om?
2. Vad innebär det att begravas i ovigd jord?
3. Vad tror du hände med hennes älskade Andreas?

Dauids blomma (sida 66–75)

1. Det finns många kopplingar till Egypten. Lyft fram några.
2. Vad är en skarabé för något?
3. I sina brev skriver Andreas att människor och växter hör ihop. På sidan 73 kan man läsa "allt som lever kan prata med varandra genom allsjälen som vi har tillsammans. Blommor och människor kan förstå varandra, bara vi lyssnar tillräckligt noga". Håller du med?

Saxen (sida 76–80)

1. David inser att blommorna har känslor och att de reagerar på olika saker. Det verkar också som om blommorna förstår människans tankar och språk. Däremot förstår inte människan blommornas språk. Vad tror du blommorna säger till David, Jonas och Annika?

Emilie och Andreas (sida 81–94)

1. Vad betyder ordet lärjunge?
2. Vem var Carl von Linné?
3. Emilies pappa ville inte att hon skulle gifta sig med Andreas. Vad gör han för att se till att de inte gifter sig?
4. På sidan 93 pratas det om en kyrkbok. Vad är det för en sorts bok?
5. Vad händer med Emilie när hon får reda på vad hennes pappa gjort?
6. Vem är Carl Andreas?

Främlingen (sida 95–97)

1. Vem tror du det är som försöker öppna dörren?
2. Vad är det som gör blomman så orolig?

Bekännelsen (sida 98–104)

1. Vad får Annika, David och Jonas reda på när de besöker prästen Lindroth?
2. Annika upplever att hon och Lindroth nästan kunde vara kompisar. Håller du med henne om att man kan ha kompisar som både är äldre och yngre än en själv?

Ett tungt föremål (sida 105–110)

1. Vad är det Jonas vill göra?
2. Varför krävs det ett tillstånd?

Gravöppningen (sida 111–115)

1. Varför är experter från Medelhavsmuseet i gravrummet?
2. Vad finns i graven?
3. Vem är det som hjälper David med att göra nästa drag på schacket?

Lyssna, lyssna, blåa blomma... (sida 116–122)

1. Hur kan David veta texten som prästen Lindroth skriver ner?
2. Vad händer med blomman?

Fotografiet (sida 123–130)

1. Vem är det som letar i huset?
2. Vad är det personen letar efter?
3. Vad tror du kommer att hända nu när fotografiet är försvunnet?

Bevisen i soppåsen (sida 131–135)

1. Vad är det för bevis som finns i soppåsen?
2. Vem var mannen i den blå bilen?
3. Nu ska de ringa polisen. Varför det?

Biskopen (sida 136–142)

1. Gravstatyn som hade sålts var en förfalskning. Var tror du att den äkta gravstatyn finns?
2. "Biskopen på damens plats" står det på sidan 141 och det är också något som Jonas, Annika och David hört sägas tidigare. Vad kan det betyda, tror du?

Den heliga skarabén (sida 143–149)

1. David, Jonas och Annika får flera tecken. Vad är det för tecken och vad hjälper dessa tecken dem med?
2. I kistan står det "Meta non est, iter est", vilket betyder "Det är inte målet som räknas, det är vägen dit". Vad betyder egentligen detta ordspråk? Förklara med egna ord.

Julia J:son Andelius (sida 150–155)

1. Varför kan inte David tala med Julia?
2. Hur slutar boken?
3. Vad tycker du om slutet?

Skrivuppgift

Du ska få skriva om boken och din läsupplevelse. Det ska du göra genom att besvara följande frågor:

- ▶ Varför ska man läsa eller inte läsa *Tordyveln flyger i skymningen*?
- ▶ Om du skulle få ändra på en sak i boken, vilken skulle det vara? Och varför vill du ändra på just detta?
- ▶ Om du fick träffa författaren Maria Gripe vad skulle du vilja fråga henne?
- ▶ Om du fick sätta betyg på boken (1-10 poäng), hur många poäng skulle boken få? Förklara varför boken får just detta poängantal.

Kreativ uppgift

I denna uppgift ska du göra om hela boken till en kort seriestrip (4-7 rutor). I varje ruta får du lägga in text och bilder (eller rita själv). För att klara det måste du fundera över vilka olika händelser som du ska ha med. Vilka händelser behövs för att en läsare ska förstå din serie?
